

Redactioneel Tijdschrift voor Vervoerwetenschappen

Voor u ligt de vierde digitale versie van het Tijdschrift voor Vervoerwetenschappen. En u als lezer profiteert van deze nieuwe verschijningsvorm: deze editie bevat namelijk negen artikelen, aanzienlijk meer dan te doen gebruikelijk in de hard copy versie. Een bijzonder element is dat meerdere artikelen van deze editie prijswinnaars zijn. Elk jaar worden op het Colloquium Vervoerplanologisch Speurwerk (CVS) prijzen uitgereikt voor de best beoordeelde papers (voor een verdere toelichting zie ook de website <http://www.cvs-congres.nl/>). De drie papers die op het laatste CVS (24 en 25 november 2012 in Antwerpen) een prijs hebben gewonnen zijn als artikel opgenomen in dit tijdschrift. Het betreffen achtereenvolgens de artikelen van Guis, de Keizer en van Nes (eerste prijs), Berveling en van de Riet en Groot (tweede prijs) en van Mourik (derde prijs).

Het voorliggende Tijdschrift begint met de paper van Annema, van der Beek, Bulthuis en Jansen. Bijzonder is dat het hier een ex-post evaluatieonderzoek betreft van de aanleg van enkele nieuwe provinciale wegen. Waar er wel enkele ex-post evaluatieonderzoeken zijn geweest van nieuwe snelwegen (de A5 en de A10), is dit voor het lagere schaalniveau nauwelijks het geval. Alleen daarom al is dit een relevant artikel. De auteurs concluderen dat er vermoedelijk sprake is van een positieve MKBA, maar tegelijkertijd ook dat de feitelijke waargenomen data hiervoor ontbreken.

Het artikel van Berveling en van de Riet, "Niet achterblijven bij buurman Jansen met status en statements naar een schoon wagenpark" geeft inzicht in het aankoopgedrag van auto's vanuit psychologische invalshoek. Zij betogen dat de huidige autokoper geen homo-economicus is die zijn/haar nut maximaliseert. Dit artikel gaat uit van een verklaring voor het aankoopgedrag vanuit een modernere invalshoek, namelijk vanuit de sociaal emotionele factoren achter aankoopbeslissingen. De auteurs geven met hun overzicht van de literatuur een uitleg over de bijdrage van deze factoren aan het succes van elektrische voertuigen. Het is een overzicht die voor iedere beleidsmaker op het gebied van mobiliteit verplichte kost is.

Te Brömmelstroet en Borst houden een pleidooi voor het gebruik van meer deskundigheid in de eerste fase (strategie) van ruimtelijke planvorming. De combinatie van innovatieve software (Urban Strategy) en een andere procesaanpak (Mediated Planning Support) lijkt een kansrijke toekomstrichting. Aansluitend op de filosofie van het Sneller en Beter programma van het ministerie van I&M, laat dit artikel zien dat snellere besluitvorming niet gepaard hoeft te gaan met verlies aan kwaliteit.

Chorus geeft een overzicht van spijtminimalisatie modellen: empirische vergelijkingen met het nutsmaximalisatie-model. De spijtminimalisatie modellen sluiten aan bij de toenemende invloed van het besef dat consumenten niet rationeel kiezen (zie ook het artikel van Berveling en van de Riet). Chorus heeft 21 (model)studies gevonden waarin de vergelijking tussen Random Regret

Models (RRM) en Random Utility Models (RUM) gemaakt wordt. Voor wat betreft de modelfit de zijn de verschillen tussen RRM en RUM erg klein. Echter de geraamde marktaandeelen van alternatieven kunnen tussen RRM en RUM aanmerkelijk verschillen. Vanuit beleidsoptiek is het nog niet te zeggen dat een van beide methoden te prefereren valt. Chorus beveelt aan om beide modellen simultaan in te zetten. In het bijzonder bij het bestuderen en samenstellen van de keuzeset hebben RRM modellen een meerwaarde. Spijt bestaat immers bij de gratie van vergelijkingen met concurrerende opties.

Het artikel van Groot en van Mourik presenteert een gedegen en kritische analyse van de prijselasticiteit van de vervoervraag. De auteurs geven een herinterpretatie van bestaande cijfers en een update van de elasticiteiten. Deze analyse is zeer zinvol in een tijd dat olieprijzen onzekerder worden en de koopkracht onder druk staat. Dit onderzoek zou door moeten werken in toekomstige beleidsanalyses in de zin van daar gehanteerde elasticiteiten en toekomstige mobiliteitsscenarios.

Het artikel van Guis, de Keizer en van Nes laat zien hoe het (IC) spoornetwerk er uit zou zien als het geheel opnieuw ontworpen zou worden. Bijzonder is dat zij gebruik maken van principes die voortkomen uit de evolutieleer. Met behulp van een genetisch algoritme wordt stapsgewijs het optimum bepaald. Door deze innovatieve toepassing bevestigen zij empirisch voor de spoorsector dat ringlijnen en dwarsverbanden goed in een nieuwe lijnvoering zouden passen.

Van Beuningen en Bouhuijs presenteren op basis van nieuwe analyses op het Onderzoek Verplaatsingen in Nederland (OVIN) nieuwe bevindingen rondom het onderwerp begeleid reizen van jonge kinderen (4 tot en met 12 jaar). Ten opzichte van de bestaande literatuur voegen zij de invloed toe van de kenmerken van broertjes en zussen en andere verplaatsingen dan alleen het ritmotief woon-school. Zij laten zien dat voornoemde kenmerken van invloed zijn op het al of niet begeleid reizen. Dit onderzoek heeft een duidelijke meerwaarde voor verkeersveiligheidsbeleid.

Van Wee en Molin schetsen op basis van interviews met betrokkenen en een internetenquête welke ethische dilemma's Nederlandse onderzoekers kunnen tegenkomen bij het uitvoeren van een Kosten-Baten Analyse (KBA). Hoewel een Stapel-affaire in het Nederlandse mobiliteitsonderzoek naar ons weten nog niet aanstaande is, biedt dit artikel enkele behartenswaardige waarnemingen en adviezen. Zij constateren dat er 'conflicts of interest' bestaan tussen de opdrachtgever van een KBA en degene(n) die deze analyse uitvoert. Verschillende uitvoerders (bijvoorbeeld universiteiten versus consultants) gaan anders om met deze belangentegenstelling. Van Wee en Moulin pleiten onder meer voor het opstellen van een gedragscode en het opnemen van een second opinion in de OEI-leidraad.

Het laatste artikel – kan hier nog wel sprake van zijn in de digitale versie van dit Tijdschrift? – van Van Wee en Rietveld gaat in op de vraag hoe vanuit de ethische theorie omgegaan wordt met risicowaardering. Zij richten zich hierbij specifiek op de Value of a Statistical Life (VOSL). Of het überhaupt acceptabel is om een mensenleven te monetariseren wordt bepaald door het ethisch perspectief dat men kiest. Een Kantiaans perspectief wijst dit af, terwijl het Utilisme dit accepteert. Van Wee en Rietveld zijn van mening dat, ondanks de kanttekeningen, het monetariseren van risico's de kwaliteit van de besluitvorming ten goede komt.